

UDVARHELYI HIRADÓ

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI HETILAP.

Előfizetési árak:

Egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fil. — Községek-, körjegyzők- és tanítóknak
egész évre 6 korona.

Felelős szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számíttatnak. Nyilttér sora
50 fillér. — Megjelen hetenként egyszer, vasárnap.
A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

Karácsony.

A szabadságok és szabadosságok századában másodszer üli meg a világ Megváltója születésének ünnepét, mely ugyanegy a szeretet ünnepével. Vele, ki születésével a századok elejét jelzé, az ő nevével ajkán, az ő erényei után való törekvéssel szívünkben üljük meg ennek a karácsonynak ünnepét. Ki tudja, száz év múlva fognak-e ünnepelni, fognak-e még tudni ünnepelni utódaink? . . .

De félre a jövő elől való rettegéssel. Mulhatnak évek és évszázadok, de nem fog elmúlni Jézus tisztelete, mert ő vezette a tévelygő emberiséget a tövises mesgyére. Ő tanított meg bennünket az élet magasabb céljának megismerésére: a szeretetre. Neki kellett jönni, hogy megértsük ezt, neki kellett meghalni, hogy kövessük ezt.

Bűnösek vagyunk mi, mindennapi emberek. Soha sem volt oly szilaj az élet mint most, és mi készséggel vetjük magunkat az áradathoz. Se kedvünk, se erőnk ellene küzdeni. Mert hisz a világ forradalmának kellene elkövetkeznie, hogy utját állja ennek az árnak. Erkölcsünk megfoghatatlan, lelki erélyünkben meggyöngyölve, érzéseink által zsarnoki rabigába hajtva élünk és dolgozunk a nap alatt, mely látta a Megváltó születését és halálát . . . S mégis, mikor eljössz te, hagyományok hagyományai által megszentelt ünnep, gyönyörű Karácsony: boldognak érezzük magunkat, jóknak, az Ur kegyébe érdemeseknek. Hibáink és gyöngeségeink tudata dacára át és áthat bennünket az a meggyőződés, hogy szívünk mélyén nem vagyunk mi olyan romlottak, mint ahogyan cselekszünk az élet kényszere alatt és hogy sorsunkat a magasabb hatalom kormányozza bölcsen és jó indulattal. Nem lehet ez másképpen, mert hiszen te megváltottál bennünket, Jézus . . .

. . . Hideg van, tél van. Ezer és ezer hajlékban inség és szomorúság tanyázik. A nyomor, mely egy idősebb emberiséggel, aránytalanul növekedik az évek növekvő számával. De nagy az ő számuk, kik-

nek szomorú karácsonya van! S midőn magunkba szállunk és örvendezünk a világ megváltójának születése fölött, gondoljunk azokra, akik sötét indulatokkal elteleve járnak a Golgothát, a nyomor széles országútját.

Gondoljunk a nyomorra, melynek óriási hivatása van e század történetének megcsinálásában. Mert el fog jönni az idő, hogy a nyomor kivívja a maga jogait . . . De ne legyen most szó erről, hisz szent és tiszta ünnepet ülünk, melynek fényét csakis az emberszeretet gyakorlásával enyhíthetjük. Adjunk a szegényeknek; a Megváltó is szegény vala.

. . . Üdvözölve légy Karácsonya ennek a még friss századnak, mely három századra való történetet rejt méhében. Vajha te volnál az első, melyet megnyugvással ülhet meg az emberiség. Holott új harcok, új küzdelmek előtt állunk, vajudnak a szívek és lelkek, új lobogók alá toboroznak bennünket, akik tisztesen olyan nagy gyorsasággal rohannak végig e siralom völgyén, mint a régi emberek és még csak sejtelmük sincs arról, hová jutunk e vad rohanással, dülöngélve az emberiség ügyét?

De te: oázis a mi sivatagunkban; olajág a mi folyton csattogó fegyvereinkben; pacsirta dal a mindennapi élet tomboló zajában gyönyörű Karácsony, légy üdvözölve.

A két esztendei katonáskodás.

A rövidebb katonáskodás egészen demokratikus kívánság és nemcsak az egyéni életre lenne fontos, hanem a nemzet gazdasági életére nézve is. A katonaköteles ifjunak egy évi életajándék. A házaságra és ez által a népszaporodásra is kedvezőleg hatna. Legnagyobb hasznát azonban a nemzeti munka látná. Évenként sok ezerre menő erős munkáskez szabadulna föl általa a meddő fegyverforgatástól, hogy család- és nemzetfontartó erővé legyen. Minél kevesebb időre szoritani le a valóságos katonai szolgálatot, régi és jogos kívánsága a népeknek. Kivált jogos kívánság az olyan agrikulturn országban, amilyen

Magyarország, ahol nyaranta untalan ismétlődik a panasz, hogy hiány van a munkás-kezekben.

A nagy hadseregeket tartó országokban ezzel a kívánsággal már jórészt számoltak is. A militarizmus klasszikus országában, Németországban, egyes fegyvernemekben már 2 évre van leszállítva a szolgálat, jöllehet még csak kísérletként. Franciaországban még 3 év az aktív szolgálat, de ott épen most folyik az agitáció az egy évi szolgálat mellett. Olaszországban szintén 2-3 év, de amellet a póttartalék úgy van rendezve, hogy a védköteleseknek körülbelül a fele 2-6 hónapi gyakorlati kiképzésre vonul be. Oroszországban még mindig az 5 évi szolgálat divatos. A kisebb államok közül Hollandia egy és másfél évi, Görögország két évi, Szerbia egy évi katonai szolgálatot ismer.

Meg lehet állapítani, hogy a parlamentáris államokban a két és egy évi katonai szolgálat felé törekcsenek s ahol még nem érték el, ott annak vagy a militarizmus ereje az oka, vagy az, hogy maga a nép még nem elég művelt és tanulékony a rövidebb szolgálati időre. Vagy legalább ezzel argumentálnak, mert hiszen nyilvánvaló, hogy két esztendő alatt a közönséges paraszt legények nagy átlaga szépen el tudja sajátítani a katonai szolgálattal járó tudnivalókat, hacsak jól tanítják őket.

A mi közös hadügyminiszteriumunkban most mindezt fontolgatják és ha a jövő delegációk a két esztendei szolgálatot kívánják, a hadügyminiszter már nem fog „nemet” mondani. De igenis föltételenket fog szabni, vagyis megköveteli a könnyebbítés árát.

Katonai szempontból nézve a két esztendei szolgálat mit jelent? Röviden a magasabb békelétszámot jelenti s azonkívül a katonailag kiképzett egyének nagyobb számát a nemzet kebelében. Ez tehát a nemzeti védképesség emelése volna. Jelenleg Franciaországban és utána Németországban van aránylag a legtöbb kiképzett katona, akiket háboru esetében azonnal sorba lehet állítani. Nálunk a póttartalék rövid szolgálati ideje és elhanyagolása mi-

A gyáva.

Sűrűn hullott a hó és Jarinovszka Olga szemibe verődtek az apró kristály pelyhek, midőn egyfogatu kis litván szánkójával végig siklott a Néva parti fűzesek mellett. A ló fujtatta orrából a párát, mely aztán oldalára szállva odafagyott fehér pelyhek alakjában, mintha szőrözötét megőszítette volna a csattogó hideg.

Nem messze járt a szán Szentpétervártól, de a város körvonala, a magas kupolák és messze csillogó tornyok, a hó mindent magába olvasztó fehér-ségében vesztek el.

A szán kalánján tilt a muzsik és átkozta azt az asszonyi szeszélyt, mely ebben a farkasnak való hidegben sem áll kalandozni, mikor pedig, ilyen időben semmi sem volna kellemesebb dolog, mint a tűzhely mellett ülni a padkán és Istennek tetsző keresztény módjára hajtogatni a wyskis palaczkot.

Jarinovszka Olga prémes bundájában nem érzett semmit a hidegből. Kezeiben biztosan tartotta a gyepelő szárazakat és mintha csak egy szerelmi csel-szövény szálait bontogatná, olyan ovatosan, de olyan bátorsággal is kezelte a hosszú orosz ostort, a melyen ősi szokás szerint százkét bog volt kötve, a türelmetlen paripa nem csekély bosszuságára.

Itt a város közelében még élénk az ut, melynek szélén a végig futó táviró sodronyok mutatják az utat nagyobb havazások idején. Jobbról a Néva széles jégtükrre terül el, melyet most vastag hóréteg takar, csupán néhol emelkedik ki a korai zajlásban egymásra tolult jégtömbök egy-egy ormótlan darabja, mintha daczolna az alatta rohanó hullámok erejével.

Egyhangú ez a végtelen hóréteg, mely tova terjed a láthatáron is túl, mintha az egész mindenséget megakarná dermedteni ez az egyetemes, változatlan, örök fehérség.

Jarinovszka Olga pedig nem törődött sem a Névával, sem a havazással, sem a hideggel, hanem csak hajtotta előre a lovat és vizsgálta az utat, melyen még itt-ott friss szán nyomokat látott, biztos jelöl annak, hogy jó helyen halad.

Rövid idő múlva aztán megállította a lovat és oda szólt a muzsiknak:

— Fogd a gyepelőt és lassan hajts.

— Vissza felé?

— Nem, előre.

— Hideg van, aztán ma ünnep is van anyuska.

— Ha ünnepelni akarsz, vissza mehatsz, gyalog. Elöttük nem messze a hópelyheken át látszott vibráló, határozatlan körvonalakban egy szürke folt.

— Mi van ott? kérdé Jarinovszka Olga a muzsikot.

— Órház.

— Hajts arra!

Egyet pattogott az ostor a muzsik kezében s aztán gyorsabban közelített a szán a szürke folt felé, melyből lassankint egy földszintes ház körvonala bontakoztak ki. Az órház előtt háromfogatu orosz szán jött szembe, melyet egy farkasbundás férfi hajtott, míg a hátsó ülésen talán a hidegtől megdermedve, vagy wyskeitől mámorosan ült a kocsis. A három paripa vágatva rohant a könnyű szánnal, melynek széles talpai alig vágódtak be az utat takaró vastag hórétegbe.

— Ha hó thangzott a kiállítás a szembe jövő szánról.

— Nikolaj Alexandrevics!

— Hova Jarinovszka Olga!

— Eléd jöttem!

Megállott a két szán, melyek már kissé elhadták egymást. A farkasbundás férfi közelített.

— Igazán elém jöttél? Köszönöm, hogy gondoltál rám, de . . . te fázol? Jerünk be az órházba. Azzal átkarolta könnyű terhét s Jarinovszka Olgát, mintha csak az égből aláhullott hópohely lett volna, leemelte a szánból.

Néhány pillanat múlva az órház vigan pattogó tüze mellett ültek. Most, hogy a bunda nem takarta arcaikat, látni lehetett a Jarinovszka Olga szépségének finomságát és Nikolaj Alexandrevics arcának durva vonásait.

— Soká kellett várakoznom reád Alexandrevics és türelmetlen voltam.

— Talán előérzeted volt, igen könnyen megtörténhetett volna, hogy nem lehetnék itt.

— Mi történt?

— Az uruszovi erdőn jöttem keresztül. Velem volt az ottani pópa kocsisának fia utmutatónak. Az erdő között már sötétedni kezdett s nem sokára bekövetkezett az a mitől félttem. Farkas vonítást halottam tőlünk nem messze s aztán rövid idő múlva néhány csikasz tört elé a fák közül . . .

Jarinovszka Olga e szavaknál félelemmel szorítá meg jegyese kezét.

— Na, ne félj hát kis bohó! Látod, hogy itt vagyok. A farkas nem támad azonnal. Csak azt láttam, hogy utánunk settenkednek és egyre szaporodnak, mintha a csár egész birodalmának minden farkasa itt adott volna találkozót. Egyedül a lovak ki-

att a katonailag kiképzett egyének száma aránylag nem olyan nagy. Békelétszámunk mellett nagyobb tömegeket alig is lehet kiképezni.

A hadügyminiszter álláspontja az, hogy a két évi katonáskodással a kiképzés színvonalát leszállíthatni nem engedi. Ez azt jelenti, hogy a legény 2 esztendő alatt éppen annyit tanuljon meg, mint most 3 esztendő alatt megtanul. Ebből pedig kettő következik. Az első az, hogy ha a jelenlegi békelétszámot meg akarják tartani — pedig ezt nagyon is akarják, — akkor a rövidebb szolgálati idő következtében korábban hazatérő katonákat az ujonczokból pótolni kell. Vagyis egy harmaddal több ujoncz fog belekerülni a valóságos szolgálatba, akik különben póttartalékba vagy a honvédséghez jutnának. Más szóval az ujoncz-jutalékot évenként egész egyharmaddal emelni kell.

De emelni kell még többel is. Mivel a szolgálati idő leszállítása után ciklusonként aránylag több katonát és intenzívebb módon kell tanítani, szükség van arra is, hogy maga a tanító törzs is nagyobb legyen. Tehát a tiszt és főképen az altiszti állások szaporítása szükséges és egy-harmadon felül még egy bizonyos kontingens, mely a nagyobb ujonczjutalékkal évenként megbirkózzék. És ebben az esetben is csak a gyalogságnál és a vadász-zászlóaljknál lehet leszállítani a szolgálati időt, de — katonai fölfogás szerint — nem lehet leszállítani a lovasságnál, tüzérségnél és mérnökari csapatoknál.

Summa summarum a gyalogos csapatoknál a szolgálati idő leszállításának az ára: az ujoncz-kontingensnek több mint egy harmaddal való fölemelése, a békelétszám fölemelése s a tiszt és altiszti állások szaporítása. Tehát a népesség jóval nagyobb tömegének bevonása a fegyver alá s azonkívül jelentékeny újabb hadügyi rendes kiadás-többlet, amelynek összegét még nem ismerjük, de úgy gondoljuk hogy az alaposan elrontja majd a két esztendő katonáskodás miatt előre érzett örömeiket.

Az igazat megvallva, a közös hadügyminiszternek ez az ajándéka nem tesz reánk semmiképen kedvező benyomást. Ha a szolgálati időnek a gyalogos csapatokban való, tehát csak részleges leszállítása előny is a népre és a nemzeti munkára, ezt elnyeli, sőt tulhaladja az a hátrány, hogy az ujoncz-jutalékot egészben több mint egy-harmaddal emelik. Tehát nem adnak a nemzetnek munkás kezeket, hanem inkább újakat vesznek el tőle. És ennek fejében új és jelentékeny rendes hadügyi terheket raknak az országokra.

tartásában bizhattam, de azok fáradtak voltak. Riadtan ugrottak előre az első vonításnál s nekem minden erőmet össze kellett szednem, hogy az uton maradjanak, nehogy oldalt zuhanjunk, vagy feldőlünk, mert akkor menthetetlenül ott veszünk volna.

Alexandrovics nem nézett az Olga szemébe mikor ezt elbeszélte, hanem zuzmarás szakállával volt elfoglalva, mintha nem vele történt volna meg ez az esemény, s mintha észre sem venné azt a rémületet, mely jegyese arcán visszatükröződött.

Az első farkast, mely a lovak felé ugrott lelépte a muzsik, aztán a másodikat is. Azonban jött helyettük tíz más. A fiu reszketett és sirt a szánkában, én pedig a lovakat hajtottam eszeveszetten.

Láttam, hogy nincs segély, ha csak az egyik lovat fel nem áldozom. Ót lóval voltunk. Egy pillanatra elmaradtak a farkasok egy kanyarodónál, talán, hogy élénk vágjanak s ekkor elváltam egyik ló szerszámaim s ott hagytam prédának. A farkasok azonban hamar végeztek vele. A friss vér bősztültette a csordát s most annál nagyobb erővel törtek reánk. Ekkor eloldoztam a negyedik lovat is. A falu, a hová szándékoztunk nem lehetett messze, tehát reméltem, hogy ennek a lónak feláldozása megmenti életünket. Azonban tévedtem, mert a farkasok egy újabb csapata az éhség vakmerőségével tört reánk. Több lovat fel nem áldozhattam, mert három is kevés volt már ennyi fáradság után, hogy kiállja a versenyt a könnyen futó farkasok csapatával. Vártam az utolsó pillanatig, míg csak lehetett. A muzsik félelmében már fél halott volt, a fiu pedig elterülve feküdt a szánon. Mikor gondoltam, hogy itt az utolsó pillanat, megragadtam a fiut és kidobtam a szánból. Csak annyit láttam még, hogy a farkasok elmaradnak és én néhány pillanat múlva megmenekültem, mert elértem a falut . . .

Jarinovszka Olga! szemei szikrákat szórtak a szavaknál.

— Gyáva! kiáltott Alexandrovics Nikolájra és ostorával végig csapott jegyese arcán. T-k.

Ez az egész, — akármilyen szépen fessen is a „két esztendői katonai szolgálat“, — lényegében véve nem más, mint a militarizmusnak egy újabb trickje, amelyek célja az, hogy Franciaország és Németország mintájára a katonailag kiképzett egyének számát jó egy-harmaddal szaporítsa a nemzet kebelében; de semmiképen sincs meg benne az a könnyebbités, amiért a szolgálati idő leszállítását a népképviselőt kívánja.

Maga a szép szó tehát senkit se ejtsen tévedésbe. A hadügyi kormány itt nem adni akar valamit az agyonterhelt népnek, hanem egyszerűen kapni akar valamit tőle. Hogy szép és tetszetős módon indítja el a dolgot, az csak ügyesség de nem jóakarát.

Az illetékes tényezőknek jó lesz előre en garde állásba helyezkedni, még mielőtt ezt a különös ajánlékot így elibük találják. Dr.

A dal.

(Sp.) A dalnak szívünkre, lelkünkre gyakorolt hatását már a bölcsőnél érezzük. Édes anyánk vagy dajkánk dalára előbb még kesergő gyermeki szívünk lecsendesül. Mosolyra nyílnak ajkaink s édes álomban ringat, hogy aztán még álmunkban is tovább folytassa szép munkáját, szerető hatását a dal.

Hogy már a legrégebb népek is mily nagy fontosságot tulajdonítottak a dalnak az emberi élet céljának: a szív és lélek nemesítésének, különösen pedig a szív érzelmeinek összhangzatos fejlesztésében: azt az egykori Hellasz népeinek élete olgégé igazolja. Orpheusz, lantjával még az állatokat is megszelídítette; Tirteusz harci dalai pedig nemcsak a nemzeti önbeccs, nemcsak az összetartózkodás és együttérzés érzelmeit plántálták a klasszikus műveltségű nép lelkébe, hanem egyben a legtisztább, leggazdagabb forrásai voltak annak az önzetlen, igazi hazaszeretetnek, a mely a Leonidásokban, Temisztoklesekben s a többi görög félistenekben oly főséges alakban valósult: követendő például Európa művelt nemzeteinek.

Megtaláljuk a mi nemzetünk életében is a dalnak azt a szívet képező erejét, azt a nemzet fenntartó hatalmát, a mely — hogy csak az újabb időkről szóljak — most a kurucz-nótákban, különösen a Rákóczy-dalban, majd a szabadságharcz Kosuth-nótáiban szólott a szívekhez s töltötte el azzal a rettenthetetlen bátorsággal, azzal a lángoló honszeretettel, a melynek pártját a nemzetek történelme még csak arról a népről írta föl: — a régi görögökről — a kiknél gyermeknek, ifjunak és öregnek csak egy ideálja volt: a hazáért élni és halni.

Nem elevenitem föl lelkemben a dalnak más nemzetek életére gyakorolt nemesítő hatását, nem említem a francziák „Marseilles“-ének erejét, a mely egy szívvé és lélekké forrasztotta össze a veszély idején e nemzet kicsinyjét és nagyját.

Szóljunk magunkról. Lássuk azt, hogy manapság, midőn az élet küzdelme folytonosan a föld sárához lánczol, nincs-e szükségünk arra, hogy lelkünk olykor-olykor fölemelkedjék a dal szárnyain egy tisztább légkörbe? Nincs-e szükségünk arra, hogy a haza iránt táplált közös vágyainkat, reményeinket továbbra is a dal szentelje meg.

A dal az, a mely egymáshoz közelebb hozza a szíveket. Ebben találjuk föl azokat a legszorosabb kapcsolatokat, a mely végre-valahára megszüntethetné társadalmi életünk egyik égbekiáltó bűnét a kaszokra való szakadást. Egygyé forrasztaná a dal a gazdagot és szegényt, urat és nem urat, tisztviselőt és mesterembert, hogy az egységes magyar társadalmat, a melynek hiányát oly igen érezzük, — e város falai között megteremthessük. A dal, szívvé szívet cserélve: békességessé, megegedetté tenné mindenkire az életet; közös célok elérésében erőssé, hatalmassá. Másfelől a dalban honszerelmünk is tápot nyerve, erősödve, lángolóbb szívvé, tisztább lélekkel munkálhatnók hazánk üdvét és boldogságát.

A „Székely-dalegylet“, mely városunk falai között évek hosszú során át annyi lelkesedéssel műveli a magyar dalt, olyan ma, mint a szárnyaszegett madár, repülne, de nem tud, mert nincsen meg bennünk — mindnyájunkban — a szeretetnek az a mélysége, a melylyel egy ilyen hazafias célú intézményt támogatnunk kellene.

A dalegylet által rendezett estélyeken alkalma nyílna a keztyüs kéznek kezét fogni a durva kézzel: s hátha a kézszerítésből indulna ki az az egészséges vérkeringés, mely egy újabb, kedvesebb életnek vehetné meg alapját társadalmunkban.

Az a tisztességes iparos, a ki a város falai

között a dal bajnokává avatta föl magát s a ki dalával messze földön dicsőséget szerzett a „székely-névek“, — olykor anyagi romlásának kárán is tanul, fárad, hogy dalával szívünkhöz szólhasson — s mi távozunk a daltól. Nem izlik talán az a dal, mely mesteremberek ajkáról hangzik el? . . .

Óh! szerencsétlen gondolkozásmód: meddig állod még utját a szép és nemes célok megvalósulásának! Oh! igazi lelki műveltség, a mely az emberek szeretetében, a szerénységben, az alázatosságban — nem pedig a pöffeszkedésben, az „urhatnám-ság“-ban keresed az élet valódi célját, — hol késeled az éji homályban?

A bethlehemi jászólnál a pásztorok dallal köszöntötték az Üdvözítőt. A kis Jézus arca mosolyra derült. Velük szívet cserélt. Tanuljunk ebből!

A vasorru bábáról.

Egyik megelőző évről szóló statisztikai évkönyvben olvasom a következő adatokat:

Magyarországon az évben
élve született 742 936 gyermek;
halva „ 17.923 „

Elhalt pedig 530.000 egyén; ezeknek 48%-a 5 éven aluli gyermek, azaz $\frac{1}{4}$ milliónál több; még pedig

1 hónapos 6 000,
1 hónapon aluli 50 000,
6 és 11 hónap között levő 32 000,

1 éven aluli összesen 76.000 fiu s 62 000 leány.

Micsoda gyerekjáték ehez képest a Heródes vérengzése!

Az elhaltak között pedig volt 2000 gyermekágyas anya; ezekenfelül vérmérgezésben elhalt 500 anya. T. i. annyi volt abban az évben hivatalosan bejelentve. Hát a többit ki tudná megszámolni? 2500 gyermekágyas anya egy év alatt s a közül 500 vérmérgezésben — a Semmelweis hazájában.

S ez adatokhoz még egy tény: hogy hazánk területén a születések legnagyobb százaléka a magyarságra esik; de viszont a gyermekbalaudóság is a mi sorainkat ritkítja legjobban. Az apagyilkosnak megbocsátnak, ha magyar; de hát ezek a kis ártatlanok mit vétettek?

S mi összefüggésben vannak e statisztikai adatok azokkal a bohó, gyermekkori emlékekkel? Nos, nekem úgy tetszik, hogy e szomorú számok előidézésében a mi kis falunk Andunéjának s az ő ezer meg ezer hasonló társának, szerte e szép országban, igen nagy szerep jutott.

Ma csak erről akarok szólni. 2500 anyátlan fészek egy év alatt s 56 ezer 1 hónapon aluli kised halott! Pedig ezek nagy részét meg lehetett volna menteni; mert ez az Andunék műve nagyobb rész.

A szomszéd megyében mintegy nyolcz évvel ezelőtt két fiatal uri asszony (az egyik egy gyönyörű teremtés, csak alig, hogy első kisedét meglátta; a másik három piczi árvát hagyott maga után; mindkettő boldog feleség) s öt más szegény asszony halt el két hét alatt gyermekágyi lázban — mindegyiket ugyanaz a bába kezelte, ki a betegséget úgy hurcolta szét a legelsőtől a többire. Ezt ott akkor szélteben beszéltek; de ki gondolna ilyenkor a följelentésre — a férj, kinek othona romdadt s aki elárvult gyermekével alig tud mit csinálni? Az ő halottját már úgy se támasztják föl.

S ilyen eset hány van az országban?

A belügyminiszter elrendelte, hogy minden bába tartozik új, tiszta műtő-szerszámot beszerezni s régít, tisztátalan nem szabad használnia. Egyik hegyaljai kisvárosban műtetre van szükség. A bába előveszi rozsdás szerszámját; a körorvos meg feddi; arra egész naivul azzal védekezik: „Van én nekem othon gyönyörű új szerszámom; öt forintot vettem, de nem vagyok bolond használni, mert ha az is beroszdál, ki ad nekem rá megint öt forintot?“ Pedig ez zsidó bába volt, tehát az intelligenciának magasabb fokán áll, mint a közönséges parasztbába.

De hát hogy is lehet attól az irástudatlan, sült parasztasszonytól kívánni, hogy a hygiene elveit megértse? Ime, még egy gyermekkori emlék. Egyszer minket is elvittek keresztelőbe.

Ott feküdt a beteg asszony a vászonfüggönyös ágyban, ugyanabban a szobában, ahol a vendégség folyt, nóta, kacsatáncz, muzikaszó mellett, vagy éjjelig. Másfél napos kisedét ott szemem előtt itatták — pálinkával, „hogy mutassa meg milyen ember lesz belőle!“ A nyomorult kis jószág sivitott, a hogy a torkán kifért, amin a vendégek nagyokat nevettek. S pálinkával itattuk magát azt a gyöngye fiatal asszonyt is. S azután csodálkoznak, hogy idáig 7 gyer-

meke közül egy élt meg. De tudok én sok olyan paraszt házaspárt a mi falunkban, amelyek minden évben keresztel, minden évben temet; az anyák pedig 30—35 éves korukra összeesett vénasszonyok.

A közegészségügyi hatóságok e bajokat ismerik jól, igyekeznek is rajta segíteni — nem régen olvastunk az enquéteről, mely a bábaképzés ügyében tanácskozott. Kevés a baba és tudatlan. Ez a baj. Országszerte száz meg száz népes falu van nélkülök. Mire elhívják, anya és gyermek kiszenvedett. Ezen rövidebb tanfolyamokkal akarnak segíteni, ahol néhány hét vagy hó alatt legalább mesterségük ábcéjét megtanulják. Ez ellen a szakemberek azt vetik, hogy irástudatlan, tanulatlan, miveletlen elméjű asszonyokkal ily rövid idő alatt még a legelemből dolgokat sem lehet megérteni. Sikeres munka tehát csakis a rendszeres gyakorlati és elméleti oktatást nyújtó bábaképzőktől várható. Ezek működnek is derekasan, évenként néhány száz hasznavehető bábát tanítanak ki.

Mindez azonban a közegészségügyi hatóságok s a szakemberek dolga. Én itt a kérdés más oldalát akarom megvilágítani.

Miért kell a bábának tanulatlan, durva lelkű asszonynak lennie?*

Azt felelik erre: mert művelt nő nem megy bábának.

S miért nem megy?

Hát lealacsonyító mesterség az? Hát nincs annak okosságára, tanultságra, lelki műveltségre, gyöngédségre szüksége, aki olyankor áll segítőleg a nő mellett, mikor az isten rendelte legfőbb élethivatását teljesíti? E nehéz percekben, melyek testi és lelki erejét egyaránt próbára teszik, de az azt megelőző fontos időszakban is vajjon a nőnek nincs szüksége segítője gyöngédségére, okosságára, aki azelőtt is, azután is igaz jó tanácsdal tudjon mellette állni? Amelyik fiatal anya felett ilyenkor az édes anya tapasztalt szemé őrökdi, az talán az ily tanácsadásnak nem érzi hiányát. De hány van olyan, (nemcsak a mindenkitől elhagyott szerencsétlenek közt*, hanem az irigyelt, boldog fiatal asszonyok között is) ki az anyai tanács híján gyermekestül idő előtt elpusztul, mert nem volt, aki e nehéz, válságos időn tapasztalt gyöngéd kézzel átvesse.

Miért ne lehetne művelt nő is baba, mint a hogy orvos lehet? — Anduné alakja mellett, im egy másik kép is feltűnik előttem: az a kedves, előkelő modoru, művelt párisi nő, Buisson, a Sorbonne híres tanára, mint leánya barátóját és — bábáját mutatott be mindenkinek: ki ott minden művelt társaságban szívesen látott és megbecsült vendég: ki hivatásáért, melyet uri leány létére maga választott, épp úgy lelkesedik, mint talán egykor Semmelweis az övéért. S eszembe jut egy másik uri nő, a zürichi Heer Anna, ki minden orvostudományok doktora, legszívesebben mégis a szülő anyáknak nyújt orvosi segítséget s jelenleg épp a bábaképzés reformján fáradozik, főleg művelt nőket igyekezve e hivatásnak megnyerni. És Svájcz eléggé művelt és felvilágosodott arra, hogy e törekvés sikerét biztosítsa.

Én azt hiszem, nálunk a baj nem parasztbábákban van, hanem a társadalomban. A társadalom nálunk a bábát még lenézi, mint a hogy lenézték néhány emberöltővel ezelőtt az orvost, a zongoramestert, a tanítót; mekkorát kellett a társadalmi felfogásnak változnia, míg a régi felcsertől a modern sebészig eljutott, aki irigyelt és tisztelt egyetemi tanár, ha Lenbósséknek hívják, a tudomány büszkesége, a társadalom disze. Az ilyen utakat egy lépéssel megtenni nem lehet. De minden lépés közelebb visz a célhoz. Itt egy nagy, ósdi előítélet gyökeres kiirtása szükséges. A társadalomnak be kell látnia — amint hogy a józan, felvilágosodott elemek máris belátják, — hogy a baba hivatása épp oly nemes, épp annyi önfeláldozást követelő s ezért épp oly megbecsülésre is méltó, mint akár az orvosé. Van már nekünk is olyan nőorvosunk, akit francia és svájci társai mellé bátran állíthatunk s a Hugonnay Vilma nyomdokán indulók között lesz kétségkívül nem egy, ki az orvostudománynak ezt a fontos ágát fogja élethivatásul választani. Ám ez nem elég. Itt le kell dönteni az előítéletet teljesen. A lomtárba kell kerülni annak az ósdi felfogásnak, hogy művelt

* (Mert szó sincs róla, vannak igen derék, értelmes, jó érzésűek is: magam is ismerek néhányat; de túlnyomó részük csakugyan tudatlan és durva.)

* Gondoljunk arra a vagy 50.000 házasságon kívül született, ártatlan gyermekre s az ő, sokszor önhibájukon kívül szerencsétlen anyáikra, kiknek legnagyobb részük e nehéz percekben s az azokat megelőző válságos időszakban is erkölcsi támasz nélkül áll.

nő baba nem lehet; ha eddig a hibák a tudatlanok, műveletlenek seregéből kerültek ki, — elég drágán adtuk meg az árát — ezután meg kell követelni, hogy aki baba akar lenni, legyen meg hozzá a kellő műveltsége; legyen meg e nagy erkölcsi felelősséggel járó álláshoz a kellő erkölcsi kvalifikációja. Viszont ha majd a közegészségügyet államosítják, legyen a baba épp olyan állami tisztviselő, mint az orvos, a társadalom pedig adja meg neki azt a becslést, a melyet egy ily nehéz hivatás lelkiismeretes betöltése megérdemel.

Van intelligens magyar nő elég, aki önálló keresetre van utalva. A távirtda és a posta már most sem képes mindannyiunk kenyeret adni. A munkakerőnek természetes más mederbe való terelése volna ez, nyernének vele maguk az illetők; nyerne a társadalom; de legtöbbet nyerne maga a nemzet, melyre nézve a gyermekhalandóság csökkenése s a fizikai megerősödés életkérdés. Azért kell ezt a reformot feltétlenül keresztül vinni.

A nemzeti érdek parancsolja így. A vasorru baba ne fojtogassa a magyar kisdedeket. A felvilágosodás kergesse vissza a mesék országába. Anduné az ő társaival együtt ne legyen egyéb, mint a mult egy megmosolyogni való emléke.

X. y. z.

Az adásvételi illetékről.

Magyarország új közteherviselési reform előtt áll. A pénzügyminiszter ur — az állam háztartás jövő évi költségvetésének előterjesztése alkalmával — exorzéjában egyelőre az adóreform keresztülvitelét helyezte kilátásba, de ezt okvetlenül kell, hogy nyomban az egész közteher viselés átalakulása kövesse. Az adóreform célja, a közterheknek igazság és méltányosság szerinti arányos megosztása és a mostani komplikált kezelés lehető egyszerűsítése. Minthogy azonban nemcsak az adók, hanem a többi közszolgáltatások is szembeszökő aránytalanságot, kezelés tekintetében pedig zürzavaros komplikációt mutatnak: a reformmunkálatok az adóknál meg nem állhatnak.

A pénzügyi jog tömkelegében legáltalánosabban ismert szabály az, mely az ingatlanra vonatkozó illetékezésről szól. Azt mindenki tudja, hogy ha ingatlant vásárol illetéket is kell fizetnie. Az adásvételi illeték kiadásának alapjául elsősorban a vételár összege veendő az elvállalt mellékszolgáltatásokkal együtt. Abban az esetben azonban, ha az ingatlan törvényszerű legkisebb értéke nagyobb a vételár összegénél, alapul a vételár mellőzésével ez az érték vétetik. A törvényszerű legkisebb érték, melynek megállapítása az értékbizonylat alapján eszközöltetik:

1. Földbirtoknál a kataszteri tiszta jövedelem husszorosa.
2. Házberadó alá tartozó házaknál az általános házberadó alá tartozó községekben a tiszta bérjövödelem 15-szöröse, (Budapestben az óbudai rész kivételével 16-szorosa), míg más községekben, annak 12 szerese. A tiszta jövedelmet pedig megkapjuk, ha bruttó bérjövödelemből az első sorban említett községekben 25%-ot, (Budapestben 20%-ot), másutt 30%-ot levonunk.
3. Házosztály alá tartozó házaknál ezen adó 60-szorosa.

Tudvalevő dolog, hogy az összes bélyeg és jogilleték tételek csaknem 80%-át az adásvételek utáni illetékek képezik. Hogy pedig azok kiadására, könyvelése és behajtása mily rengeteg munkával, nehézséggel és gyakran kellemetlenséggel jár, az ezek kezelésével megbízott közegek előtt eléggé ismeretes. De ettől eltekintve, a jelenlegi kezeléssel az államkincstár érdekei sincsenek eléggé biztosítva, amennyiben gyakran megtörténik, hogy az illetékköteles felek anyagi viszonyaiban beálló változások következtében, sok illetéktétel — az államkincstár kárára — behajthatlanná válik.

Az érték megállapítására nézve felsorolt jogszabályok figyelembe vétele mellett, azt hiszem a szerződést kiállító közegek a törvényben előírt 4³/₁₀%-al az illeték összeget minden nehézség nélkül kiszámíthatja, s ha az így kiszámított illetékösszeg a kir. adóhivatal részére illetékezés céljából kiállított adásvételi okirat másolatára, az illeték bélyegjegyekben nyomban lerovatnék, ugy:

a) a kezelés annyira meglenne könnyítve és egyszerűsítve, hogy bátran állíthatom, miszerint az állam — minden kir. adóhivatalnál — egy munkakerő alkalmazását nélkülözhetné.

b) Az államkincstár — egyes illetéktételek behajthatlansága folytán — megkárosítás ellen biztosíthatná.

c) Az érdekelt közönség az okiratok késedelmes bemutatása következtében reá háramló bírságotól, a behajtással járó költségektől és sok egyéb zaklatástól szintén meg lenne kímélve.

Előfordulhatnak ugyan oly esetek is, hogy az illetékes telekkönyvi hatóság, némely jogügyletekre nézve a bekebelezést bizonyos okoknál fogva végleg megtagadja. Ily esetekben a telekkönyvi hatóság az illeték lerovását magában foglaló okirat másolatát, az illetékes kir. adóhivatalhoz oly utasítással küldené meg, hogy a bélyegjegyekben lerótt illetékösszeget érdekelt félnek bélyegtelen nyugtára fizesse ki.

Hogy a tervbe vett nagy fontosságú közteherviselési reformmal kapcsolatosan kilátásba helyezett kezelési egyszerűsítések minél célszerűbben megvalósíthatók és a gyakorlati életben, ugy a nagy közönség kívánalmainak, valamint a magas államkincstár érdekeinek is teljesen megfelelők legyenek, szükséges volna az erre vonatkozó tervezetek kidolgozása alkalmával — az eddig gyakorlatban volt „zöld asztal” politika mellőzésével — a gyakorlati élet minden számottevő tényezőjének a meghallgatása.

Popovics Dénes,

körjegyző,

a „Hunyad m. jegyzői-egylet” elnöke

Tisztujtás.

Udvarhelyvármegye törvényhatósága tegnap tartotta meg tisztujtó közgyűlését. A törvényhatósági bizottsági tagok mondhatni teljes számban jelentek meg e vármegyék életében oly fontos és messze kiható aktus alkalmából, a mely hat év alatt a tisztikar az állami és a municipális közigazgatás nagy elvi harcának az eldöntését fogja átélni. Attól a pillanattól, amint a kormányzat a helyi egyoldalu uralkodásnak hadat üzent, olyan jó kedvvel, minden elfogultság nélkül vesznek részt a törvényhatóság tagjai a megyei élet mozgalmában, aminek a tegnapi közgyűlés eklatans bizonyosságául szolgált.

A vármegyeház disztermét a bizottság tagjai zsufofolásig megtöltötték, s hogy az érdeklődés mennyire átsapott a közönség soraiba, arról a telt karzat tett élénk bizonyosságot.

A gyűlésre Dr. Damokos Andor alispán indítványára Pálffy Dénes elnökle mellett egy tizenkét tagú küldöttség hívta meg Hollaki főispánt, akit megérkezésekor hatalmas ovációval fogadtak.

Hollaki főispán a gyűlést a következő beszéddel nyitotta meg:

Tek. Törvényhatósági bizottság! T. Uraim!

Vármegyénk közigazgatására és közéletére nézve kiváló jelentőségű feladat teljesítése áll ezuttal előttünk. Örömmel látom a mai napra kitűzött tisztujtó szék tisztelt tagjait ily szép számban egybegyűlve. Ez a megjelenés a közügyek iránti érdeklődésnek legfényesebb bizonyítéka. Fogadják mindnyájan őszinte szívből eredő üdvözetemet.

Meg vagyok győződve t. Uraim! hogy Önöket mindnyájukat az a törekvés, az a széndék hatja át, hogy tisztviselő-választó jogukat, ezt a legnevezetesebb önkormányzati jogot, vármegyénk jól felfogott közérdekének szem előtt tartásával gyakorolják. Nem kétlem, hogy a t. tisztujtószék igazságosan, méltányosan és elfogultság nélkül fogja bírálata alá venni a választás során, a jelenlegi tisztikar tagjainak eddigi működését, képességét; és érdemük szerint fogja további bizalmával megtisztelni mindazokat, kik kötelességeiket lelkiismeretesen teljesítették, és eddigi működésükkel beigazolták az állásuk betöltéséhez szükséges szellemi tehetségüket és képzettségüket. Azt hiszem továbbá, hogy a t. közgyűlés a kellő óvatossággal és körültekintéssel fogja mérlegelni azokat az okokat, melyek a közszolgálat érdekében esetleg a személyváltozást indokolják anélkül, hogy ez a változás sérelmet idézzon elő.

Mindezen felemlített körülményeknek tekintetbe vétele mellett nem hagyható figyelmen kívül azon általános elv sem, mely a közügyek intézésénél mindenkor követendő, hogy a magánérdek vagy személyes gyűlölség háttérbe helyeztessék, mert sajnos tapasztalható, hogy a közigazgatási pályán hiányzik a növendék, és ezért kell néha a hiányzó munkakerőt más vármegyében keresni. Oda kell törekednünk, hogy a szép és dicsőséges közigazgatási pálya vonzóvá tétessék, s a jóra való tisztviselő állása olykor a szeszély játékszerévé ne törpítettessék.

Udvarhelyvármegye közönsége igen helyesen belátja azt, hogy a közügyek terén az egyetértő, vállvetett békés munkálkodás üdvösebb és sikeresebb, mint a személyes torzalkodás, mely a munkaerők elforgácsolására vezet. A békés irányzat térfoglalása az erők egyesülését és kölcsönös támogatását eredményezi, és ennek hatása idézte elő azt is, hogy a tisztviselő választási mozgalom hullámai a személyes gyűlölség terére egészen nem csaptak át. Vajha ez a mai tisztújítási eljárás is újabb bizonyítékul szolgálhatna arra nézve, hogy nemes Udvarhelyvármegye th. bizottsága még a legkényesebb személyi kérdések megoldása alkalmával is komolyan, higgadtan, méltóságteljesen és igazságosan gyakorolja és teljesíti alkotmányos jogait és köteleseit.

Magam részéről, talán mondanom sem kell, hogy a választást törvényesen és alkotmányosan ohajtom vezetni. Meggyőződhetek erről a megtartott előtervezleteken részt vett bizottsági tagok, kik tanúsíthatják azt, hogy mindig oda törekedtem, miszerint tág tér nyillasson a bizottsági tagok szabad véleménynyilvánítására és szabadon érvényesülhessen az egyes tisztviselők eddigi működése feletti bírálat joga a választásnál.

És most végezetül elismerve a lelépő tisztviselőik tagjainak általában a közigazgatás terén teljesített jó szolgálatait, — a tisztújító széklet ezennel megnyitottnak nyilvánítom. (Hosszas éljenzés.)

A megnyitó beszéd után *Damokos* alispán megköszönte a tisztviselőkarban helyezett bizalmat, s a vármegye pecsétjét a főispánnak visszaadta. *Hollaki* főispán ezután fölkerlte a közgyűlést, hogy a kandidáló bizottságba három tagot kijelölni sziveskedjék. A közgyűlés *Sándor* Mózes indítványára: *Báró Kemény Béla*, *Jung-Cseke Lajos* és *Dr. Mezei Ödön* tagokat küldötte ki, míg a főispán a maga részéről: *Sándor* Mózes, *Daniel* Lajos és *Ugron* Zoltán bizottsági tagokat kérte föl az abban való részvételre, s a kandidáló bizottság tanácskozási idejére a gyűlést felfüggesztette. A bizottság mint egy fél óra múlva tért vissza a terembe, a mikor *Hollaki* főispán a jelöléseket a következő sorrendben olvasta föl:

Alispánnak: *Dr. Damokos* Andor.

Főjegyzőnek: *Gróf Lázár* Ádám, *Gotthárd* János. (Mintán *Gotthárd* az utolsó perczben pályázatát visszavonta, a közgyűlés főjegyzőnek egyhangulag *Gróf Lázár* Ádámot kiállította ki.)

Árvaszéki elnöknek: *Barabás* András.

Tiszti főügyésznek: *Dr. Valentsik* Ferencz.

I-ső aljegyzőnek: *Ádám* Albert

II-od aljegyzőnek: *Dr. Keith* Ferencz

III-ad aljegyzőnek: *Szabó* Gábor.

Árvaszéki aljegyzőnek: *Dollny* Róbert.

Főszolgabíráknak: *Dr. Demeter* Lőrincz (udvarhelyi járás); *Benedek* Imre (oklándi járás); *Gálffy* Kálmán (kereszturi járás).

Árvaszéki ülnöknek: *Nagy* Lajos. (A másik ülnöki állás pályázó hiányában betöltetlen maradt).

Főpénztárnoknak: *Gotthárd* János.

Pénztári ellenőrnek: *Ferenczy* Ferencz.

Pénztári tisztnek: *Sós* Domokos.

Szolgabíróknak: *Szabady* Tivadar, *Szabó* Nándor, *Dr. Pálffy* Jenő, *Br. Orbán* János, *Bencze* Dénes.

A közgyűlés az itten felsorolt tisztviselők valamennyiét egyhangu lelkesedéssel kiállította ki. A főispán felhívására a megválasztottak nyomban le is tették az esküt, melyet *Sándor* Mózes bizottsági tag olvasott föl.

A főispán saját hatásköréből tiszteletbeli tisztviselőknak a következőket nevezte ki: *Ádám* Albert főjegyzőnek; *Dr. Nagy* Samu és *Dr. Soó* Rezső ügyvédek tiszti ügyészeknek; *Dr. Mezei* Ödön, *Dr. Kassay* Albert, *Dr. Ráczkői* Samu és *Dr. Imreh* Domokos orvosokat főorvosoknak, akik szintén fel esküdtek.

Ezután *Hollaki* főispán üdvözlő beszédére *Dr. Damokos* Andor alispán a következő szavakkal köszönte meg a közgyűlés bizalmát:

Méltóságos Főispán Ur!

Tekintetes törvényhatósági bizottság!

A régi vármegyének új tisztikara letette esküjét. Elhangzottak azok a szavak, melyeket a törvény előír. De mindnyájan éreztük, hogy nem pusztán a szó az, mi az eskü tartalmát megadja, hanem az, hogy ehhez a pár szóhoz hozzá van kötve a becsületünk.

De ne lenne szó, ne lenne eskü; akkor sem lenne lazab a kötelék, mely minket vármegyénk-

hez fűz. Mert lelkünk mélyében gyökerezik a hála, azon bizalomért, melylyel ma a törvényhatóság minket mindennél erősebben lekötött.

Anteusnak új erőt adott az anyafölddel való érintkezés. Ezt nyertük ma mi is, kik ezen vármegyének bizalmát eddig élveztük. Új erőt, önbizalmat, elismerést, buzditást. S legyen bármily nehéz a feladat, mely elibünk torlódik, legyen bármily heves a küzdelem, melynek babérait az eredményes munka adja meg: visszaretenni nem fogunk soha, mert az újból megnyilvánult bizalom új lökötést ad az ereknök, megacézolva a fáradt izmokat.

És jöjjön a változó idők folyamán bármily átalakulás, s legyen bár a régi vármegyének ezen közjogunkban gyökerező alkotmányos ténye az utolsó, melyet a modern áramlat magával sodor, megsemmisít: — mi őrizni és ápolni fogjuk hiven, maradandó melegséggel azon emlékeket, melyek be tudták vinni a hivatal rideg falai közé a nemesebb érzelmeket, az összeköttetés erkölcsi alapját.

A vármegyei tisztikar, s a magam nevében a legmélyebb hálám, köszönetemet fejezem ki a bizalomért, mely egyuttal eddigi működésünk irányának sanctionálása, — s jövőre is kérem minden helyes irányu törekvéseinkben szives jóakaratu támogatásukat, hogy ezen sokat szenvedett, sok vihart átért vármegye lehessen a békés fejlődésnek, áldást hozó munkának és meglegedésnek állandó tanyája.

A közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítését 23. tüzték ki. A közgyűlés az elnök éltetésével 12 órakor oszlott szét.

Az üdvözlések és a bankett.

A közgyűlés végeztével az imént megválasztott tisztviselői kar *Dr. Damokos* Andor alispán vezetésével *Hollaki* főispánnál tisztelegtek. *Damokos* alispán szép szavakban tolmácsolta a tisztviselőknak a főispán iránti érzelmeit, s buzgó törekvésekhez az ő támogatását kérte ki. *Hollaki* főispán szívélyesen vette az üdvözlést és a maga részéről változatlan vonzalmáról biztosította a tisztviselőket. Hosszabb beszédben méltatta a tisztviselők köteleseit s szükségét fejezte ki annak, hogy a tisztviselők künn a társadalmi életben is megállják helyüket, majd valamennyiüknek szerencsét kívánt.

Innen *Dr. Damokos* Andor alispánhoz mentek, ahol *Gróf Lázár* Ádám főjegyző az új tisztikar nevében tartotta az üdvözlő beszédet. *Dr. Damokos* alispán megköszönte a figyelmet, s örömet fejezte ki afölött, hogy e tisztikar ő benne nem csak a hivatal főnököt nézi, hanem mint barátját is tekiinti.

A törvényhatósági bizottsági tagokat a vármegye tisztviselői kara a tisztújítás alkalmából vendégül látta. A mintegy 200 főnyi vendégsereg a *Bodrogi*-vendéglő éttermében jött össze.

Az első tosztot *Damokos* Andor alispán mondta a királyra. Azután az egyes pohárköszöntők így következtek: *Gróf Lázár* Ádám a kormányra és annak fejére *Széll* Kálmánra; *Jung-Cseke* Lajos *Hollaki* Arthurra, mint aki e vármegyében a békét megteremtette; *Hollaki* az alispánra; *Menyhárd* szintén az alispánra; *Ugron* Zoltán — a tisztikarra; *Dr. Valentsik* Ferencz — a törvényhatósági bizottsági tagokra; *Szabó* Ferencz — a főispánra; *Daniel* Lajos — *Jung-Cseke* Lajos, *Menyhárd* Ádrás és *Kisgyörgy* Sándorra; *Kisgyörgy* Sándor — a megye asszonyaira; *Damokos* alispán — *Gróf Lázár* Ádámra; *Hollaki* főispán — a rossz közszellem kiirtására; *Gróf Lázár* — a három járási főszolgabíróra; *Csia* Kálmán — a tisztviselői karra; *Ugron* János a megye békéjére és az egészséges közszellemre.

A nagy társaság a legjobb hangulatban a késő délutánig volt együtt, s még számos felköszöntő hangzott el e vármegyének boldogulására, előrehaladására.

Ujdonságok.

Olvasóinkhoz. Az új negyedévvél szemben főlegesen tartjuk lapunkról dicshymnuszt zengeni, mert az a bizonyítvány, amit egy lap állít ki magáról, nem sokat érhet az okos olvasó szemében. Nem beszélhetünk munkánk eredményéről, hiszen magunkról nem nyilatkozhatunk. Közönségünk lassan-lassan megismert és úgy ismert meg, hogy megszeretett — ez mindenekfelett legszebb jutalmunk. Lapunk legfőbb célja továbbra is, hogy érdekes, friss, megbízható és bátor legyen; a legjobbat nyujtsa, amit egy vidéki lap nyujthat. Nyíltan és őszintén monduik véleményét afölött, ami káros lehet a közönség jobb

követőjére nézve és csak oly törekvéseket pártolunk, melyeknek alapja a törvény és igazság. Ez alkalommal pedig kérjük a nagyközönséget, hogy eddig tanúsított jóindulatába lapunkat továbbra is résziesíteni sziveskedjék, hogy eddigi törekvéseinket jövőben is ugyanazon lankadatlan kitartással követhessük. Az előfizetési feltételek lapunk homlokán olvashatók.

Új pénzügyigazgatók. A király *Szenti* Bálint pénzügyminiszteriumi miniszteri titkárt, a királyi tanácsosi cím díjmentes és a VI. fizetési osztálybeli jelleg adományozása mellett, VII. fizetési osztályba sorozott brassói pénzügyigazgatóvá, *Stratzinger* Emil pénzügyi tanácsost és székesfővárosi adófelügyelőhelyettes VII. fizetési osztályba sorozott tordai pénzügyigazgatóvá kinevezte.

Mozgalom a kivándorlás ellen. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület legutóbbi nagygyűlésén annak kivándorlási szakosztályában komolyan szóvá tettett egy nagyborszábasú intézkedés szükségessége a kivándorlás megállítására, vagy legalább annak redukálására. E dologban indítvány is tettett, melyet a nagygyűlés egyhangulag elfogadott. Eme indítvány hatása alatt az *erdélyrészi székelység* körében nagyobb mozgalom van keletkezőben, mely hivatva lenne a székelyeknek Romániába való tömeges kiözlését megakadályozni. Ez ügyben a *jövő esztendőben nagygyűlést* fognak Kolozsvárott összehívni, melyen megállapítják azokat a módokat, melyekkel céljukat elérni vélik s kitűzik a programot, melyhez a legnagyobb szigorúsággal ragaszkodni fognak. A mozgalom vezetését az erdélyrészi mágnásvilág több tagja s néhány neves székely politikusunk veszi kezébe.

Unitárius istentisztelet. A helybeli unitáriusok karácsonyi istentisztelete *f. hó 26-án* d. e. 11 órakor kezdődőleg a vármegyeház dísztermében tartatik, mely alkalommal urvacsoza osztás is lesz.

Halálozás. Egy jó, tehetséges, becsületes és törekvő ifju hunyta le örökre szeméit. *Kovács* Lajos joghallgató életének tavaszán, hosszas szenvedés után *f. hó 18-ikán*, az önfeláldozó szülői szeretet ellenére, megszűnt élni. A szép reményekre jogosító ifjut 20-án helyezték örök nyugalomra a reformátusok temetőjében. Haláláról a következő gyászjelentést adták ki:

Alulírottak úgy a maguk, mint távolabbi rokonok nevében szomorú szívvel és mély fájdalommal tudatják, hogy az oly forrón szeretett, engedelmes, szelíd, jó fiú, szerető testvér, kedves unoka, hű barát és rokon *Érszalacsi Kovács* Lajos joghallgató, életének 20-ik évében, hosszas szenvedés után, folyó év és hó 18-án éjféli utáni 2 órakor bevégezte legszebb reményekre jogosító életét. Élete tavaszán, ifjusága virágában tépte ki őt karunkból a halál, s magával vitte ifjusága álma, és hozzá fűzött reményeinket. De emléke örökre a szívünkben maradt. Oh, miért nincs a mi sirásunknak hatalma a halál felett?! Oh, miért nem kényszeríthetik könnyeink a halált az ő elrabolt életének visszaadására?! A drága kedves halott hült teteme e hó 20-án délután 2 órakor fog az ev. ref. vallás szertartása szerint a helybeli ref. sírkertben örök nyugalomra helyeztetni. Almodozzék sirjában csendesen! *Érszalacsi* *Dr. Kovács* Albert és neje *Revisnyei* *Reviczky* *Margit* mint szülők. *Kovács* *Ilonka*, férjével *Molnár* *Károly* lyal és gyermekeivel, *Kovács* *Albert*, *Kovács* *Gábor* mint testvérek. *ö. v. Kovács* *Lajosné* és *Revisnyei* *Reviczky* *Tamás* és neje, mint nagyszülők, *Kovács* *Gábor*, *Kovács* *Polixena* és gyermekei, *Kovács* *Mária* férjével *Félegyházi* *Antall* és gyermekeivel. *R. Reviczky* *István* nejevel és gyermekeivel, *R. Reviczky* *Leontin* férjével *Kupis* *Józseffel* és gyermekeivel, ifj. *R. Reviczky* *Tamás*, *Soltész* *Miklós*, *Soltész* *Sándor*, *Soltész* *Anikó*, *Herczogh* *Árpád*, *Herczogh* *Gyula* mint nagybátyák és nagynénék, illetve unokatestvérek.

A szeretet ünnepe. A gyermekszobákban egy csillagsugárból font tündöklő ruhájú jelenségről álmodoznak és beszélgetnek mostanában, ki a fellegek közül száll alá, egy hétig minden éjjel suhanva lebeg végig a havas fedelű házsorok fölött, belát a nyenezeteken és falakon át a szobákba és összeírja a jó gyermekeket, meg a rossz gyermekeket. A jók számára karácsonyfát fog hozni holnapután este, a rosszak számára nem tudni, hogy mit hoz. Hihetőleg semmit se, azouban hol van mostanában rossz gyermek a világon? Karácsony előtt nagy az átalakulás a gyermekszobákban és a gyermekszívekben, nincs az a vásott apró zsarnok, ki ezen a héten meg ne szelidülne és a mult büneit vezekelve készséggel ne hajtana fejét az engedelmisség igájába. Mert valóban a puskák, kardok, hintalovak, képeskönyvek, a selyemhaju babák, hintók, babaszobák, vasutak, rugóval hajtott forgójátékok, de mindenekfelett a száz gyertyától sugárzó karácsonyfa szemképrázta édességei vajjon nem érnek-e meg egy-két napi mérsékelt arányú jó magaviseletet? Nincs az a gyermeklogika, melyen a karácsony örömeire való hivatkozással ki ne lehetne fogni és az a gyermeklélek, mely hajthatatlan maradna arra a fenyegetésre, hogy gonoszságai illetékes helyen tudomásul jutnak és karácsony estéjén róla elfelejtkeznek. Ezek az apró dolgok teszik ki karácsony hetének történeteit, s mentől jobban közeledik a megváltó születésének

napja, annál többen és többen sodródnak bele az ünnepi hargulat áradatába, melyben immár két hét óta usznak az anyák, egy hete a felnőtt testvérek, az utolsó napokban maguk az apák is. Az élethivatás kötelességeihez naponként egy egy kapocszal kevesebb köti őket, a férfiak mindinkább a család tulajdonába szállnak vissza, míg végre a szent estén és a két ünnepnapon kizárólag az övéivé válik minden családapa. És karácsony poézisának legfőbb bája abban van éppen, hogy a gyermekszobák naiv képzelete és világnézete lassankint uralkodóvá lesz az egész családon, az ajándékot osztogató Jézuskáról beszél mindenki, az is, ki hisz benne, az is, a ki nem hisz; karácsony napján nincsenek istentagadók, s a mint nincsenek rossz gyermekek, azonképpen nincsenek rossz emberek se — azaz, ha vannak is, karácsony napján nem tesznek rosszat. A szeretet ünnepe a vérmézőn is pihenést parancsol a bosszúnak, egy-két napra teljes lesz a békesség a bűnös földtekén, melyre egy újabb megváltás bizony ráférne megint, hogy ne csak egy-két napig lakjék közöttünk a béke.

Ujvári Mihály tanítóképezdei igazgató. A vallás és közoktatásügyi miniszter Ujvári Mihály székelykeresztúri állami tanítóképző intézeti rendes tanárt, ezen intézet igazgatójává nevezte ki Ujvári kinevezését úgy az illető intézet tanári kara, mint a vármegye közönsége örömmel fogadta, mivel az intézet benne egy fiatal agilis fiúfiut nyert.

Székely gyűlés. A Budapesten több mint 20 éve működő Székely-Egyesület e hó 14-én tartotta az évi rendes közgyűlését Bedő Albert elnöklété alatt. Bedő Albert elnöki megnyitóját után Benedek Elek olvasta fel titkári jelentését, melyből kitűnik, hogy az egyesület a lefolyt évben is csöndben, de annál sikeresebben működött. Közművelődési és ipari célokra körülbelül 3000 koronát adott ki ez évben az egyesület. Élénk eszmecserére adott alkalmat az Erdélyi-Kárpát-egyesület által tervelt székely kongresszus ügye.

A főreáliskolához vezető uton levő sártegerre felhívjuk az illetékes körök figyelmét.

A Borkereskedés Részvénytársaság petíciója. Székelyborkereskedés részvénytársaság igazgatósága f. hó 20-án küldött ségileg adta át kölcsönnyben való általános érdekű kérését a Megyei Takarékpénztár igazgatósága képviselőinek: Steinburg Ottó és Sándor Mózes vezérigazgatóknak és kérték jóindulatukat a nagy fontosságú, általános érdekű ügühöz. A Társaság és igazgatóság részéről többszörösen nyújtandó fedezet mellett 50.000 kor., kölcsönt és kérésüknek az igazgatóság elé való szószórinti beterjesztését kérték. A küldöttség tagjai: Sándor Domokos, László József, Jaeger József, Ujvári Mihály és Papp Mózes voltak. Az ügyet Papp Mózes adta elő. Vezérigazgatók, s hallomás szerint az összes igazgatósági tagok részéről a jóindulat meg van. Előzetesen is oly módozatot ajánltak, melyet az igazgatóság csak a részvényesek és más közérdek védelmére segédkezet nyújtó nemes férfakkal vállvetve oldhat meg. Küldöttség Hollaki főispánt is felkereste s az ügühöz támogatását kikérte, ki azt készséggel megígérte.

Kinevezés. A pénzügyminiszter Rontsik Sándor temesvári pü. fogalmazót, a helyi pénzügyigazgatósághoz segédtitkárrá végleges minőségben kinevezte.

Nőegyleti gyűlés. A teasteélyr endezőbizottsága a múlt vasárnap tartotta meg elszámoló ülését Dr. Valentsik Ferenczné, rendező elnök elnöklété mellett, melynek végeztével Dr. Damokos Andorné elnöklété mellett rendes választmányi ülést tartott. A gyűlés lefolyásáról a következő sorokat vettük: A Nőegylet választmánya f. hó 15-én tartott gyűlésen a teasteély elszámolását, mely szerint az összes bevétel 1539 kor. 47 fill., összes kiadás 897 kor. 63 fillér, tiszta jövedelem 641 kor. 41 fillér volt, tudomásul véve, jegyzőkönyvi köszönetet szavazott mindazoknak, kik a teasteély erkölcsi és anyagi sikeréhez hozzájárultak, jegyzőkönyvbe iktatva az összes közreműködők neveit és érdemeit, jegyzőkönyvi köszönetet szavazott Müller Károly vendéglősnek, a használatra átengedett felszerelési tárgyakért, Fernengel Frigyes kereskedőnek, az ajándékba küldött 4 üveg pezsgőért, az előlegesen adakozóknak és felülfizetőknak s ezek között nyugtázta Feleký Pálné 4 kor., Lovassy Sándorné 1 kor. adományát; özv. Pálffy Ferenczné és Steinburg Ottóné 2—2 kor. felülfizetését, melyek elszámoltattak ugyan, de a hírlapi nyugtázások alkalmával tévedésből kimaradtak. A választmány engedve a közönség körében felmerült azon óhajlásnak, melynek e lap is kifejezést adott,

hogy a fillérestélyek, mint régen, hetenként rendeztesenek tetszés szerinti belépti díjak mellett, habár a választmány ez idei fillérestélyek iránti érdeklődés meglazulásának okát nem a rendszerváltozásban, hanem a helyi társadalom sokféle bajában gyökerező s minden társadalmi életet megörlő közönyben látja, mégis nem akarván elzárkózni a közóhajtság elől, e yhangu határozattal kimondta, hogy a jövő évi fillérestélyeket 1902. január 8-tól kezdődőleg a szokott helyen hetenként tetszés szerinti belépti díjak mellett fogja rendezni. A rendes karácsonyi segélyek kiosztása idejéül f. hó 22-én (ma vasárnap délután 2 óra) helyéül a vármegye ház diszterme mellett helyiséget tűzte ki, a kiosztást Steinburg Ottóné alnök elnöklété mellett, pénztáros, ellenőr és női jegyzőből álló bizottság fogja eszközölni, mely alkalmal a szegényügy nyilvántartásával megbízott női jegyző javaslata értelmében azon 20 kérvényező is 2—3 korona rendkívüli segélyben fog részesülni, akik f. hó 15-ig kérvényüket beadták. Indítvány folytán elhatározatott, hogy tekintettel azon körülményre, miszerint Szombatfalva községnek Udvarhely városhoz történt csatolása óta a segélyért egyesületünkhez folyamodó szegények száma évről-évre oly nagy mértékben szaporodik, hogy az eddigi jövedelmi források, melyeket egyesületünk tisztán csak társadalmi uton, a helyi közönség szives áldozatkészségének felhasználásával szerzett, különösen most, midőn a társadalmi élet pangása miatt a legfáradtságosabb munkával is alig lehet ez uton valami eredményt biztosítani; elégtelenek arra, hogy más hasonló célú humánus intézmények hiányában segélyért egyedül egyesületünkhez folyamodó s arra valóban rászorult és érdemes szegényeket kellő anyagi támogatásban részesíthessük: vármegyénk és városunk hatóságaitól a szegényügy érdekében egyesületünk humánus céljaira anyagi támogatást kérünk. Szabó Árpád titkár.

A székelyföldi legelőterületek. Részletesen említettük, hogy Darányi földmivelésügyi miniszter a székelyföldi legelőterületek tanulmányozása és részletes jelentéstétel végett vármegyénkbe Héjjas Kálmán budapesti kir. főerdész és Ruisz Antal ugyan-csak budapesti gazdasági intézőt küldötte ki, mint-hogy a más három székely vármegyékbe szintén küldött ki ez ügyben szakértőket. Héjjas és Ruisz a helyszíneléseket Fás Gyula kir. erdőmester intervencziójával okt. hó 24-ikén a korondi erdőgondnokság területén kezdték meg az illető erdőbirtokosok képviselőjének jelenlétében. A háromtagú bizottság a helyszíneléseket már a két Oláhfalva, Lövete, Almás, Vargyas és az egész erdővidéken elvégezte, s az így még fennmaradó részeket az időjárásnak télre való fordulása következtében, a jövő év tavaszára hagyták el. Hogy Udvarhelyvármegyében a székelyföldi erdei legeltetések kérdése, ellentétben Csik- és Háromszékvármegyékkel mennyire nem képez székelykérdést — amint azt nemrégiben már részletesen is kifejtettük — most élénk beigazolást nyert az által is, hogy e bizottság által már bejárt területeken egyáltalán semmi lényeges panasz sem merült föl, és a mi hiány mutatkozott, az kizárólag népünk rendszernélküli gazdálkodásának és, sajnos igen sok esetben, restségének tulajdonítható.

Protestáns estély. A sz.-udvarhelyi ev. ref. egyház egyházi értekezlete 15-én délután tartotta meg ez évben utolsó estélyét a kollegium tornacsarnokában szép és előkelő közönség részvétele mellett. A műsort a gyülekezet éneke vezette be. Ez után Kovács Dánielné egy szóló éneket adott elő, a mely kiválóan iskolázott és erőteljes hangjáról tett bizonyosságot. A felolvasást Szabó András tanár tartotta, míg Lányi Rózsika és Visky Károly köztetés mellett szavaltak. A szép műsort a vegyeskar éneke zárta be. A legközelebbi estély január 12-én lesz megtartva.

Egy műkedvelő sikere. A kolozsvári Egyetemkör által rendezett műkedvelő kiállítás f. hó 15-én d. e. nyílt meg az erdélyrészi társadalom élénk részvétele mellett. A sikerült kiállításon körülbelül 130 amatőr vett részt festményekkel, szobrokkal és egyéb művészi tárgyakkal. A kiállításon városunkból is vettek részt és pedig szép eredményrel, a mennyiben egyik kiállító, Török Mihály igen szép sikert aratott az „Erdei-ut“ című festményével, melyről a kolozsvári „Ellenzék“ f. hó 16-án megjelent számában következőket írja: „Különös tehetség nyilatkozik meg az „Erdei-ut“ című kép szerzőjében. A lombok, a fák mesélő csendje, varázsos költészete nagy művészi erővel jut kifejezésre ezen a képen. Nincs sok tárgy a képen, de annál erőteljesebben,

annál plasztikusabban domborodik ki az erdő fogva tartó, megragadó hangulata. Az ecsetvonások biztosak, nagy rajztudás és meleg kedélyről tanuskodó koncepczió jellemzik a képet“.

A Nőegylet fillérestélye. A jótékonycélú Nőegylet az újévben január 8-án tartja meg első fillérestélyét, még pedig len nevének megfelelőleg, meghatározott belépti díj nélkül. Az egyesület választmánya, amint arról lapunk másik helyén megemlékezünk, a 15-ikén tartott gyűlésében elhatározta, hogy fillérestélyeit visszaállítja a régebbi rendszerbe, t. i. hetenként rendez ilyeneket tetszőleges belépti díjak mellett. A míg országsszerte a hasonczélú összejövetelek általános közkedveltségnek örvendenek, ami közönségünk az estélyek iránt hova-tovább nagyobb részvétlenséget kezdett tanusítani, amit mi nagy részben a meghatározott és meglehetősen magas belépti díjaknak tulajdonítottuk, meg annak is, hogy e magas belépti díjak mellett a közönség távolról sem részesült megfelelő művelzetben, s így szép csendesen elveszítette a sine qua nonját, és nagy mértékben jelentkezett a reakció. Hiszük, hogy a választmánynak eme határozata folytán az estélyek ismét fellendülnek, s visszatérnek régi egyszerű, de vonzó mivoltukba. A január 8-iki ilyen estélyt özv. Doros Györgyné és Gondáné rendezik. A rendezők értesülésünk szerint igen nagy és szép programot állítottak össze.

Timáripári Hitelszövetkezet. Egy jobb jövőde-rengő hajnalát látjuk feltűnni f. hó 14. óta helybeli timár iparosainkra, azzal hogy a megindult általános gazdasági és ipari hanyatlással szemben egyesült erővel akarnak küzdeni. Köztudomású dolog, hogy má ma a kisipari pályán csak az boldogulhat, a ki szakképzettséggel, általános ismerettel és teljes erejével birkózik a hatalmas gyári iparral. Bár nemes a harc, a kisiparosnak a versenyt épen a pénz hiánya miatt kiállani lehetetlen, el kell tehát buknia, meg kell semmisülnie. Csak egyesült erővel, összetett vállakkal és közösen összerakott fillérek segítségével lehet már prosperálni, tisztességesen existálni. Igen, mert, mint tömörült szövetkezet, nemcsak a maguk erejére vannak utalva iparosaink, hanem segélyt és több oldalú támogatást is nyerhetnek. Ezt mondotta volt a múlt évi tárlatunk előtt Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter, ezt hangoztatja azóta vármegyénk érdemekben gazdag főispánja Hollaki Arthur, ezt ajánlotta Stodola József négyszeri ittiéte alatt és ebben az értelemben buzdította iparosainkat dr. Horváth János az országos központi hitelszövetkezet ipari szakosztályának főnöke is. Örömmel üdvözöljük ezen városunkban első ipari hitelszövetkezetet, mely december 14-én dr. Horváth János elnöklété alatt, Hollaki főispán és Stodola József közreműködésével egészen önállóan a vármegye ház kistermében tartott alakuló gyűlésén jött létre. Egy üzletész 100 korona és következők jegyeztek: Daróczi Miklós 100 ü. r. 10.000 kor., Bálint György 100 ü. r. 10.000 kor., Ferenczi István 1 ü. r. 100 kor., Szeles Dénes 100 ü. r. 10.000 kor., Szebeni Antal 100 ü. r. 10.000 kor., Kapcza András 100 ü. r. 10.000 kor., Zakariás Antal 100 ü. r. 10.000 kor., Tamás Lajos 100 ü. r. 10.000 kor., Szeles Pál 1 ü. r. 100 kor., Simó János 2 ü. r. 200 kor., Kapcza Károly 1 ü. r. 100 kor., Szebeni Ignác 1 ü. r. 100 kor., Ágota Lajos 1 ü. r. 100 kor., Czikmántori Albert 1 ü. r. 100 kor., Pap Z. József 2 ü. r. 200 k., Kovács János 1 ü. r. 100 kor., Tályán Gyula 1 ü. r. 100 kor., Sándor Deues 5 ü. r. 500 kor., ifj. Keszler János 1 ü. r. 100 kor., Szabó József 1 ü. r. 100 kor., Vass Jánosné 1 ü. r. 100 kor., Szebeni Balázs 1 ü. r. 100 kor., Gáspár György 1 ü. r. 100 kor. Ezen jegyzett üzletészek értékének megfelelő 2-szeres összeget tehát 124.800 koronát fog adni kölcsönképpen az Országos központi egy bizonyos összegű, körülbelül 10—40 ezer korona értékű üzletészt jegyez a kereskedelmi miniszter és ismét ennek egyszeresen megfelelő hitelt ad az Orsz. Központ. A legnagyobb konzervativizmus és legmesszebb menő közöny is gyönyörködve bámul ezen biztosan elnyerendő segítségen, melylyel timáriparosaink létesíthetik közös műhelyeket a börgyárat és virágzóvá tehetik üzletöket a börgyártást. A kereskedelmi miniszter ajándékából óriási olcsó árban, de legnagyobb valószínűség szerint ingyen kapni fognak úgy 10 ezer korona értékű gépeket és segédeszközöket, melyeket bizonyos sorrendben a közös műhelyen kívül dolgozó szövetkezeti tagok is csekély díjért használhatnak. S ha hozzá vesszük még, hogy szövetkezeti uton a nyersanyagot is legkevesebb 15%-al olcsóbban szerezhetik be, lehetetlen örömmel ne tekintenünk ezen ipari szövetkezet áldásos működésére

elébe. Okos vezetés, helyes gazdálkodás, egyetértés és szorgalmas munkásság kell csak s timár iparosaink meg vannak mentve a különben küszöbön levő biztos bukástól. A szövetkezet igazgatósági elnöke Soó Gáspár gymn. igazgató, felügyelő biz. elnöke pedig Tamás Albert gymn. tanár. Midőn timáriparosainknak a megalakított szövetkezet csak gratulálni tudunk, a szövetkezés áldásos jótékonyágát meleg figyelmébe ajánljuk többi iparosainknak és gazdáinknak is, mert a termelő és fogyasztási szövetkezetek is elsőrangú intézmények.

A helyi izraelita hitközség 1902. évi január hó 11-én d. u. 3 órakor a községi imaházában rendkívüli közgyűlést tart. A gyűlés tárgysorozata a következő: 1. A múlt közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítéséről elnök jelentést tesz. 2. Számvizsgáló bizottság jelentése az 1901. évi zárszámadásokról. 3. Elnök a képviselőtestület nevében bemutatja az 1902. évi költségvetést. 4. Hitközségi adó kivétel. 5. Gabella bérbeadása. 6. Imaház épületének és telkének megvétele. 7. Esetleges folyóügyek és indítványok.

Egy titokzatos eset. Nem mindennapi eset foglalkoztatja F.-Sófalva községi közönségét. A múlt szombaton a falu fiatalsága táncmulatságot rendezett. Természetes, hogy a fő szerepet a falu rossza, Györfi Dániel vitte, aki réme volt mindenkinek, s a kitől teremtett lélek nem maradhatott békében, már a mióta legény a talpán. Az elkeseredés általános volt ellene s csak alkalomra vártak, hogy kitöltsék bosszújukat. E szombat este, midőn a táncmulatság javában folyt, egy 14—15 éves fiu jött a táncterembe, akit sajtóságon módon senki sem ismert meg, azzal az üzenettel, hogy Györfi Dánielt odakünn várják, szaporán jöjjen ki. Györfi mi rosszat sem sejtve, de hát hogy is sejtett volna, nem félt ő senkitől, a jelzett hely felé sietett. Azután nem tért vissza többé a táncterembe, ahogyan soha sem is fog visszatérni. Ugy 11 óra tájban találták meg az utcsán vérbefagyva, teljesen összeverve. Érdekes, körülmény, hogy a vérengző ember, akitől szülői is rettegetek, elpusztulása a faluban közmegelegedésre szolgál, s még csak távolról sem lehet gyanítani a tettes kiletét.

Irodalom.

Korszakos irodalmi vállalat. Régen várt és régóta óhajtott irodalmi vállalkozásról adunk hírt az olvasónak. A legszükségesebből, amely egy nemzeti vágyat vált valóra.

Ezer éves küzdelmes multjában három hatalmas fegyvere volt a magyarnak. Acél mind a három: az eke, a kard, a toll. Az egyik adta az életet, a másik a dicsőséget, a harmadik a hallhatatlanságot. Az eke akárhányszor pihent, s nyomor jött az országra; a kardot akárhányszor kicsavarták a kezéből, vagy rozsdásodott a tokjában, s akkor hervadt a dicsőség babérága. A toll nem pihent soha. Az eke mellett sem, a harcosok zajában sem. S ebből a folytonos munkából megépült a magyar szellem monumentuma. Ezer éves multunk legdicsőbb emléke, amit a nemzeti szellem teremtett a kulturális haladásnak.

Ezer éves irodalmunk minden nagy és örökbecsű költői műve együtt, ez lesz a „Magyar Remekírók” „a magyar irodalom főművei” czimen meginduló vállalkozás tartalma. A hogy a czime is mondja, benne lesz a könyvtárban minden író, a ki magyar, és minden munkája, amely remek. Teljes gyűjteménye a magyar klasszikus irodalomnak, ötvenöt testes kötetben, közel tizenhatszáz lapon: ez lesz a „Magyar Remekírók” könyvtára, amelynek tervrajzával a kiadó társaság: Franklin irodalmi intézet most a magyar olvasó közönség elé lép.

A tervezetből, amely valóban a legnagyobb szabású, legszükségesebb és legkiválóbb irodalmi vállalkozásról szól, ki emeljük a következőket:

A könyvtár minden elhunyt nagy magyar író minden nagy alkotását magában foglalja, s az egész munka valóban a magyar szellem kincsháza lesz. A legnagyobbak: Petőfi, Arany, Tompa teljes — lehetőleg tökéletes és a leg gondosabb — kiadásban jelennek meg: többi remek íróink megválogatva, mindegyikből mindaz, ami örökbecsű, a minek olvasása ma is művészi gyönyörűséggel és lelki haszonnal jár, mint a megalkotás idejében.

Szerencsés gondolat volt, hogy a gyűjteményes kiadás csak a valóban maradandót adja együtt az olvasónak. A századokon keresztül megszürt ízlés, a felejtett esztetika összeválogatta minden írótól mindazt, ami valóban nagy, s mindezt együtt találja a magyar közönség a Magyar Remekírókban.

De többet is talál. Ugyancsak, akik az összeválogatás munkáját végezték, — első rangú szakemberek és írók — művészi méltatást és irodalmi becsű életrajzot is irtak a művekhez, s így a munka nemcsak a magyar irodalom remekeinek teljes gyűjteménye lesz, de egyszersmind a magyar irodalom legjobban megszerkesztett története.

A gyűjtemény teljes lesz és hiánytalan: Balasától Aranyig minden elhunyt magyar író műveit összefoglalja. A kiadó minden magyar remekíró kiadási jogát megszerezte, sőt a legtöbbször egyedüli kiadási jogát. Így Arany János, Arany László, Vörösmarty Mihály, Tompa Mihály, Garay János, Bajza József, Czuczor Gergely, Kemény Zsigmond, Szilágyi Ede, Vajda János, csakis ebben a gyűjteményben jelenhetnek meg, s más kiadónak munkáik kinyomatá ára joga nincsen.

A Magyar Remekírók kötetét minden egyes író pompás arcképe fogja díszíteni. Egyéb képek nem lesznek a gyűjteményes könyvtárban. Ez is szerencsés elhatározásnak mondható.

Még két névsort teszünk ide végzetül.

A gyűjteményben együtt van irodalmunk minden kimagasló alakja: Arany János, Arany László, Bajza, Berzsenyi, Csiki Gergely, Csokonai, Czuczor, Deák Ferencz, Eötvös, Fazekas, Garay, Gvadányi, Gyöngyössy, Kármán, Katona, Kazinczy, Kemény Zsigmond, Kisfaludy Károly, Kisfaludy Sándor, Kossuth, Kölcsey, Madách, Mikes, Pázmány, Petőfi, Reviczky Gyula, Széchenyi, Szilágyi, Teleki László, Tompa, Vajda, Vörösmarty, Zrínyi stb. Ez az egyik névsor.

A másik névsor azoké az élő kitűnőségeké, a ki a volt költők műveit kibocsátják, bevezetéssel, életrajzzal, méltatással, jegyzetekkel ellátják. Ezek: Alexander Bernát, Badics Ferencz, Bánóczy József, Bayer József, Beöthy Zolt, Berzeviczy Albert, Erdődi Sándor, Erdélyi Pál, Erdődi Béla, Ferenczy Zoltán, Fraknói Vilmos, Gyulai Pál, Heinrich Gusztáv, Koroda Pál, Kossuth Ferencz, Kozma Andor, Lévay József, Négycsényi László, Rákosi Jenő, Riedl Frigyes, Széchy Károly, Széll Kálmán, Váczai János, Vadnai Károly, Voinovich Géza, Zoltányi Irén. Mindegyikük azzal az íróval foglalkozik, a kit már előbb is tüzetes tanulmány tárgyává tett.

Az eleven irodalom így nyújtja az elhunytak halhatatlan műveit a magyar olvasónak. Az olvasó pedig — hisszük — két kézzel kap azok után a méltó és valóban nemzeti szellemi kincsek után, a miket olyan régen áhit.

A Magyarság, melynek főszerkesztője Györfi Gyula orsz. képviselő s felelős szerkesztője Benedek Elek, nem csupán azért érdemli meg a támogatást, mert a legolcsóbb napilap, de azért is, hogy párt- és felekezeti politikától függetlenül s. olgálja a magyar faj erősítését, az igazi nemzeti politikát. A Magyarság vezér- és tárczacikkeit a legjelesebb publicisták és írók írják. Benedek Elek csak ebbe a lapba írja közkezdelt tárczáit s kivüle rendes cikkek- és tárczairók: Bedő Albert, Jancsó Benedek, Gaal Mózes, Jakab Ödön, Lengyel Laura, Földes Géza, K. Simó Ferencz. A Magyarság csak közérdekű dologról vesz tudomást. A minden nap délután 8—16 oldalon megjelenő lap előfizetési ára egész évre 14 korona. Kiadóhivatal: Budapest, Szentkirályi-utca 28.

A „Budapest” huszonöt éves jubileuma. Ritka ünnepet ül közelebb a „Budapest” képes politikai napilap. Fennállásának huszonöt éves jubileumát. Negyedszázad az emberi életben is nagy idő. Hát még egy napilap pályafutásában, hát még nálunk! S el kell ismerni, hogy a „Budapest” e hosszú negyedszázad alatt derekasan felelt meg hivatásának. Ennek köszönheti, hogy ma már az ország egyik legkedveltebb újsága. Ismerik mindenfelé s népszerűsége nő. tón-nó. A ki tehát egy megbízható s minden tekintetben kipróbált napilapot akar olvasni: annak bátran ajánlható a „Budapest”, melynek előfizetési ára egy óra 2 korona, fél évre 12 korona. Az előfizetések a Budapest kiadóhivatalához (Budapest, IV., Sarkantus-utca 3. szám) küldendők.

A rendőrség egy szerkesztőségben. Meglepő, szenzációs esetről értesülünk, amely a fővárosi hírlapírói köröket nagy izgatottságban tartja. Arról van szó, hogy a budapesti államrendőrség egy fővárosi lap szerkesztőségében megjelent s a szerkesztőt arra szólította fel, hogy a lap czimzsalagait előadassa. A szerkesztő a sajtószabadság e megsértése ellen hevesen tiltakozott és pedig annál inkább is, mert az egyik rendőrtiszt elárulta, hogy a czimzsalag utáni kutatás a Kecskeméthy-ügygel összefüggésben van. A szerkesztő igen erélyes föllépése következtében a rendőrkapitány végül így indokolta a rendőrség csodálatos eljárását: „Tisztelt szerkesztő ur! A fővárosi rendőrség az egész Budapestet, az egész országot Olaszországgal együtt átkutatta, de Kecskeméthyt nem találta. Most már az a kérdés merült föl, hogy hová menekült? Ám erre feleletet nem tudunk adni. Abban azonban az egész rendőrség megegyezett, hogy nincs olyan magyar ember, aki a „Mátyás Diák” olvasása nélkül meg tudna lenni. Így hát nyilvánvaló, hogy Kecskeméthy, bárhol húzta is meg magát, a legjobb magyar élclapra, a „Mátyás Diák”-ra előfizetett s az most jár neki. A „Mátyás Diák” előfizetési ára negyedévre 1 fnt 50 kr. A kiadóhivatal pedig (Bpest, Sarkantus-u. 3. sz.) bárkinek is ingyen küld mutatványszamot.

Kiadja Becsek D. Fia könyvnyomdája.

Üzletáthelyezés!

Van szerencsém a n. é. közönséget tisztelettel értesíteni, hogy

fodrász- és borotváló- termemet

a vármegyei ház épületéből T. Florián Bogdán ur Kossuth-utcai házába helyeztem át.

Főtörekvésem mint eddig, úgy ezután is odairányul, hogy ujjonnan berendezett hygienikus üzletemben a tisztaság, pontos és előzékeny kiszolgálás által a n. é. közönség teljes meglegedését kiérdemeljem.

Kegyes pártfogást kérve, maradtam kiváló tisztelettel

FEKETE JÓZSEF,
fodrász

Üzletáthelyezés!

Ugron Lázárné

Bethlen-utcai házának utcai emelete egészben vagy megosztva

1902. évi január hó 1-től kiadó. kiadó.

PESTI HIRLAP

1902. vel 24 ik évfolyamába lép. Tehát már negyedszázad óta szolgálja a magyar olvasóközönség érdekeit. Kormánytól és pártoktól független, szabadelvű és demokrata újság.

A két utolsó évtized szabadelvű alkotásainak kiküzdésében jelentékeny részt irhat a maga sikerei közé. Mindig a legelőkelőbb szabadelvű publicistákat látta — pártkülönbség nélkül — munkatársai sorában. A szépirodalom legelső munkáit számíthatta mindig regény- és tárczairói közé. Azok közé tartoznak ma is Jókai Mór és Mikszáth Kálmán.

Megalapított és fentart igen népszerűvé vált rovatokat, a legnagyobb terjedelemben.

Egyik legkeresettebb napi olvasmánya az Esti Levél, melyben a legszellemesebb magyar író, Tóth Béla, szól az aktuális eseményekhez.

Minden nevezetesebb képviselőházi ülésről élénken megírt közlönet is közöl „A t. Házból” czim alatt.

Minden nap közöl szerkesztői üzeneteket, bő Vagyes rovatot és hetenkint Sakk rovatot.

Színházi, sport, tőzsdei rovatok a legnagyobb és a legváltozatosabb.

Eredeti tárczán kívül minden nap közöl külföldi íróktól is egy-egy rajzot vagy elbeszélést.

Külön kedvezményeket is nyújt. Havonként napi följegyzésekre alkalmas jegyzék-naplót küld előfizetőinek.

Előfizetői évenként egyszer nagy, díszes kiállítású naptárt kapnak teljesen díjlanul.

Előfizetői a Divat Salon című pompás divatújságra előnyös árban fizethetnek elő.

Legnagyobb terjedelemben jelenik meg a napilapok közt; hétköznap 20—28, vasárnap 32—48 oldalon.

A lap előfizetési ára egész évre 28 korona, egy óra 2 korona 40 fillér. A Divat-Salon-nal együtt negyedévre 9 korona. Mutatványszámokat öt napig küld a kiadóhivatal, Budapest, V., Váczai-körút 78. sz., hová az előfizetési pénzek küldendők.

ACETYLEN

világítási telepeknek berendezését, saját szabadalmi szerinti kivitelben, jótállás mellett, úgy a biztos működésért, valamint szolid kivitelért, elvállal

Klemm és Nowák

acetylenvilágítási
készülékek gyára és fémöntőde
KOLOZSVART, (Pályaudvar)

Prospektusok, elismerő levelek, úgy költségvetések kívánatra bérmentve küldetnek.

Mindennemű fémöntődei munkák elkészítése, ugymint czejtáblák, viz-, gáz- és gőzfelszerelési tárgyak, perselyek stb. saját vagy beküldött minta vagy rajz után, szolid kivitelben és jutányos árban elvállaltatnak.

Peronospora-fecskendők (Permorell) elismert legjobb szerkezetűek, legszolidabb kivitelben kaphatók.

Prima Ca'c. Carbiddből nagy raktár.

A világítási telepek berendezésében jártas, ügyes és szolid képviselők kerestetnek.

Orbán Nagy és Tamás

készcipő-raktára
SZÉKELYUDVARHELYTT.

Üzlet áthelyezés!

Tisztelettel hozzuk a n. é. közönség tudomására, hogy

készcipő-raktárunkat és czipészüzletünket

a Kossuth-utcában levő

Flórián Bogdán-féle ház eddigi kávéház helyiségebe helyeztük át. Amidőn erről szives tudomást kérünk venni, nem mulasztjuk el a mélyen tisztelt összes rendelő- és vevőközönségünknek eddigi jóindulatu bizalmáért köszönetet mondani. Minden igyekezetünk teljesen odairányul, hogy előnyös összeköttetéseinkből kifolyólag, minden e szakmába vágó megrendeléseket kiváló csinnal, tartós és jutányos áru munkával teljesítsünk, s így a n. é. közönség pártfogását továbbra is kérdelemjük. — Tömeges megrendelést és a nagyérdemű közönség bizalmát kérve, maradtunk kiváló tisztelettel

ORBÁN, NAGY ÉS TAMÁS
Székelyudvarhelytt.

Csató és Kun

fűszer-, festék-, gyarmatáru- és lisztkereskedése
a „Veres pipához”

SZÉKELYUDVARHELYTT (Piacz tér)

Üzletátvétel.

Van szerencsénk a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy a helybeli piacon „MÁTHÉ JÁNOS UTÓDAI” czég alatt fennálló

Csató és Kun

saját czégünk alatt fogjuk tovább vezetni.

Midőn azt köztudomásra kívánjuk hozni, van szerencsénk az egészen ujonnan berendezett üzletünket b. figyelmébe és jóindulatába ajánlani. A helyi piacon huzamosabb ideig első czégeknél volt alkalmunk a helyi viszonyokat megismerni, részben erre, de előnyös üzleti összeköttetéseinkre is támaszkodva, minden igyekezetünk odairányul, hogy tisztán kezelt áruinkkal és pontos kiszolgálásunkkal tisztelt vevőink teljes megelégedésére lehessünk, mely által szives támogatásukat és bizalmukat reméljük magunknak biztosítani.

A nagyérdemű közönség becses pártfogását kérve, vagyunk teljes tisztelettel

Csató és Kun

Üzletátvétel.

fűszer-, anyag-, festék-, liszt- és gyapotfonal kereskedést átvettük és azt törvénytékileg bejegyeztett

Raktáron tartjuk a legfinomabb kávékat, pótkávékat; bel- és külföldi rumot, likőröket; oroszteákat dobozban és szabadon kimérve; hengeralmi liszteket; kásákat minden fajtából; finomított cukrot; amerikai és belföldi tiszta petroleumot; finom pipere- és mosószappanokat stb.; Brázay-féle és Dr. Wagner-féle sóborszeszt; Pest városi hájszirt és szebeni szalámit; szobapadló festéket, ugynevezett borostyán-olaj lakkfestékből; kész olajfestéket minden színben olajba törve, hozzá kenecze, olaj és festőecsetek stb.; szövőfonalak fehéren és fehéritve, minden szín és számuak.

Karácsonyi

és újévi ajándékok

Gyermekjátékok.

Porcellán és üvegáruk

Valamint

Lámpák legnagyobb

raktára

Drágomán czégnél

Sz.-Udvarhelytt.

Téli menetrend.

Érvényes 1901. október 1-étől

V.-v.	Gy.-v.	Sz.-v.	V.-v.		V.-v.	Gy.-v.	Sz.-v.	V.-v.
715			300	ind. Székely-Udvarhely ér.	159			620
731			316	Bikafalva	140			601
743			329	Bögöz	127			547
807			354	N.-Galambfalva	110			520
823			411	Bethfalva	1241			501
831			421	Székely-keresztur	1232			453
848			438	Ujszékely	1203			422
902			454	érk. Héjjasfalva ind.	1148			414
929			1025	Brassó		209	800	
921			504	ind. Héjjasfalva ér.		1112	403	
951	553	1140	532	Segesvár		1053	340	
	654	101		érk. K.-Kapus ind.		945	213	
		419		N.-Szeben				
	656	125		ind. K.-Kapus ér.		943	158	
	849	433		érk. Kocsárd ind.		725	1054	
		1030		M.-Vásárhely		1030	115	
	854	443		ind. Kocsárd ér.		705	1042	
	1046	645		Kolozsvár		515	833	
	231	1117		Nagy Várad		211	348	
	750	620		érk. Budapest ind.		915	830	

Az indulási és érkezési idők középeurópai időre vonatkoznak.

Az éjjeli idő esti 600 órától reggeli 500 perczig, a perczeket jelző számjegyek aláhuzásával vannak kitüntetve.

Van szerencsém a t. közönség b. tudomására hozni, hogy a már ismert, kitűnő élvezeti szénsavas

Borhegyi

név alatt általam forgalomba hozott

Bibarcfalvi viznek

kizárólagos elárúsítását átvettem s így azon kellemes helyzetben vagyok, hogy a kik állandóan élvezik s legkevesebb

50 üveget

vesznek egyszerre 7 filléért, kevesebb vételnél 8 filléért szolgálhatom ki, dacára annak, hogy most a dugaszolás és az üvegek tisztán tartása s ugy a csinos kiállítás nagyobb költséget von maga után; vendéglősök részére 1 fil. áremeléssel

ezin-kupakkal

ellátva is szolgálhatok, mivel ezen víz a bor-székít teljesen helyettesíti, tartalmánál fogva sokkal könnyebb s borral is igen kellemes üdítő italul szolgál, azért a vendéglős urak részére is a legjobban ajánlhatom.

Egyidejűleg bátor vagyok a t. közönség b. figyelmét 18 év óta fennálló, jól berendezett

fűszer,

festék-, liszt-, lámpa- és vegyesáru-kereskedésemre

felhívni, hol minden e szakmába vágó árukban legszebb választék; pontos kiszolgálás mellett legmesszebb menő szolid árak szolgáltatnak alapul. A t. közönség nagy b. figyelmét a fentiekre ismételtén kérve, vagyok teljes tisztelettel

Gergely János

„KEGYELET”

Dísztemetkezési vállalat.

Barcsay
Károly
Sz.-Udvarhelyt
(Főtér)

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy divatüzlettemmel egybekötve, egy a mai kor igényeinek megfelelő

„Kegyélet” című Dísztemetkezési-intézetet

rendeztem be s azt a forgalomnak át is adtam.

Intézetemben elvállalok temetéseket a legegyszerűbbtől a legdíszesebb kivitelig, ugy helyben, mint vidéken.

Hogy vidéki és helybeli megbízásoknak eleget tehessenek, oly formán rendezkedtem be, hogy intézőim a gyászoló feleknek akár nappal, akár éjjel mindenkor azonnal rendelkezésére állanak.

Elvállalom templomok, kápolnák és termek, valamint egész udvarok gyászavonását és azok gyászpompába való átalakítását, ravatalozást, növényekkel való díszítést, s egyáltalában minden kívánságot e tekintetben a fél kivánságára teljesítek.

Azon szegényeket, kik a városi tanácstól szegénységi bizonyítványt nyernek, ingyen temetem el.

Temetkezési vállalatomnál főelvem a jutányos, olcsó és pontos kiszolgálás. Ezen elveknél fogva remélem a n. é. közönség becses bizalmát megnyerhetni, miért is kérem nagybecsű bizalmát és pártolását.

Kiváló tisztelettel

BARCSAY KÁROLY dísztemetkezési intézete.